

venční pokutu ve smyslu ujednané úmluvy. To nastati mohlo by jenom tehdy, když výroky ty mohly býti pro žalované také spojeny se škodou obchodní. V tom směru žalobce však neuvedl žádných takových skutečností, z nichž by se na tuto škodu obchodní souditi dalo.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y :

Není zákonných překážek, aby společníci se rozcházející v dissoluční smlouvě nemohli převzít v zájmu hospodářském takový závazek čelící k zamezení možného poškození své existence. Připustil-li § 1330 obč. zák. zásadně možnost pro spáchané urážky domáhati se ex lege náhrady škody (která ovšem musí zde býti skutečně prokázána), jest tím spíše přípustno, aby strany učinily v tomto směru úmluvu, při níž ovšem pro výklad rozsahu a dosahu jejího jest směrodatným úmysl stran. Ani z § 1336 obč. zák. nelze beze všeho vyvoditi, že by bylo předpokladem nároku na zaplacení konvenční pokuty, aby bylo tvrzeno a prokázáno, že škoda skutečně vzešla, ježto při smlouvě o konvenční pokutě zpravidla se předpokládá, že porušení smluvního závazku již samo o sobě zakládá poškození. Právě proto se pokuta umlouvá, aby nebylo třeba prováděti důkaz skutečně vzešlé škody, který často jest těžko proveditelný, ne-li vůbec neproveditelný. Stačilo tedy, že žalobce prokázal porušení žalovaným převzatého smluvního závazku. Nelze pak pochybovati, že vyjadřování se žalovaného o žalobci způsobem nižšími soudy zjištěným, bylo objektivně způsobilé, nehledíc ani k možnosti dalšího rozšiřování, jej v jeho obchodě hospodářsky, ale také na osobní cti poškoditi, čemuž právě mělo býti oním ustanovením smlouvy čeleno. Jest proto s hlediska žalovaného bezpředmětným rozeznávati mezi cti žalobce vůbec a jeho obchodní cti, na kterouž poslední klade žalovaný důraz. Nárok žalobcův na zaplacení konvenční pokuty je odůvodněn.

Čís. 14536.

Poskytnutí zápůjčky převzetím dluhu vypůjčitelova.

Postup k inkasu či zmocnění k inkasu?

Oprávnění postupníka k inkasu účtovat postoupenou pohledávku při rozvrhu nejvyššího podání.

(Rozh. ze dne 14. září 1935, Rv II 643/33.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání v exekuční věci proti manželům L., přikázal Občanské záložně podle dlužního úpisu ze dne 7. listopadu 1924 na 35.000 Kč znějícího, na základě něhož bylo pro ni na prodané nemovitosti vloženo právo zástavní, celou pohledávku. Následovního knihovního věřitele odkázal s jeho odporem proti přikázání 10.000 Kč Občanské záložně na pořad práva. P r v ý s o u d nevyhověl žalobě. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Občanská záložna poskytla manželům L. zápůjčku ve výši 25.000 Kč. Knihovní věřitel P. měl na nemovitosti jimi koupené pohledávku ve výši 10.000 Kč,

již manželé L. při koupi nemovitosti převzali. Občanská záložna pojala do dlužního úpisu ze dne 7. listopadu 1924 jako hotově vyplacenou zápůjčku částku 35.000 Kč, ve skutečnosti vyplatila však 25.000 Kč. Nemůže tedy býti nejmenší pochyby o tom, že Občanská záložna měla proti manželům L. pohledávku ve výši 25.000 Kč a že proto také v rozvrhovém řízení okresního soudu ve S. O. mohla likvidovati jen tuto částku, nikoliv další částku 10.000 Kč, která nebyla její pohledávkou. Sama ani ne tvrdila, že tato pohledávka věřitelem P. jí byla cedována, anebo že ji nabyla jiným způsobem. Naopak manželé L. platili Občanské záložně úroky jen ze zápůjčky 25.000 Kč odvolávající se na to, že věřitel P. vybírá si úroky z dlužního obnosu v naturáliích (masu). Neměla-li žalovaná Občanská záložna pohledávku ve výši 10.000 Kč vůči povinné straně, nemohla ji likvidovati na základě dlužního úpisu ze dne 7. listopadu 1924, o němž jest zjištěno, že neodpovídá skutečnému stavu věci.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou soudů a prvému soudu uložil nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y :

Odvolací soud, uznáv, že žalovaná záložna neměla za manžely L. pohledávku v celé na jejich nemovitosti zajištěné částce 35.000 Kč, nýbrž jen v částce 25.000 Kč a že proto mohla také jen tuto částku likvidovati v rozvrhovém řízení, se nevypořádal náležitě se všemi okolnostmi, na nichž závisí rozřešení této otázky. První soud zjistil, že manželé L., chtějící koupiti nemovitost, nyní exekučně prodanou a potřebující částky 35.000 Kč k proplacení hypotekárních dluhů, váznoucích na této nemovitosti, zvláště i pohledávky knih. věřitele P. 10.000 Kč, se obrátili na žalovanou záložnu se žádostí o povolení zápůjčky, a že, když žalovaná záložna vzhledem k ceně nemovitosti byla ochotna povolit jen 25.000 Kč, se dohodli s ní a věřitelem P., že si žalovaná záložna dá na nemovitosti manželů L. zavětiti 35.000 Kč a že z toho 25.000 Kč bude proplaceno manželům L-ým k zaplacení hypotekárních dluhů a dalších 10.000 Kč bude sloužiti ke krytí pohledávky uvedeného P., který se žalované záložně za tuto částku ještě zvlášť osobně zaručil. Z těchto zjištění dospěl první soud k úsudku, že manželům L. byla žalovanou záložnou poskytnuta zápůjčka v celé výši 35.000 Kč, maje zřejmě za to, že co do částky 10.000 Kč manželům L. hotově nevyplacených uskutečnila se zápůjčka již slibem žalované záložny, že tuto částku rezervuje jako jistotu ke krytí pohledávky, již měl P. za manžely L-ými. S tímto názorem nelze arci souhlasiti. Je sice pravda, že, chce-li vypůjčitel se zápůjčkou zaplatiti dluh, jak jest zjištěno v tomto případě, může zápůjčka býti uskutečněna i tím, že zapůjčitel — ovšem za souhlasu vypůjčitelova — vyplatí zápůjčkovou valutu věřiteli vypůjčitelovu, neboť je lhostejno, zda zapůjčitel odevzdá zápůjčkovou valutu nejprve vypůjčiteli a tento teprve koná placení svému věřiteli, či zda zapůjčitel vyplatí zápůjčkovou valutu za vypůjčitele přímo jeho věřiteli. Tento účinek má však pouhé »reservování« zápůjčkové valuty ke krytí dluhu vypůjčitelova jen, ujednaly-li strany zároveň, že věřitel vypůjčitelův může zaplacení své pohledávky napříště požadovati jen z rezervované jistoty,

nikoliv od vypůjčitele, čili jinými slovy, že zapůjčitel místo hotové výplaty zápůjčky převezme dluh vypůjčitelův (§§ 1404 a násl. obč. zák.), neboť jen v tomto případě jest splněn účel zápůjčky zprostiti vypůjčitele jeho dluhu. V souzeném případě nebylo zjištěno, zda účastníci měli na mysli takové převzetí dluhu čili nic a o jaký způsob převzetí dluhu šlo a proto spočívá názor prvního soudu, že žalovaná záložna poskytla manželům L. zápůjčku v celé částce 35.000 Kč, na neúplném podkladě. Totéž platí však také o odvolacím soudě, dospěl-li k opačnému názoru bez doplnění zjištění v naznačeném směru. O věci jest však uvažovati ještě z jiného hlediska. Žalovaná záložna při sporném jednání v první stolici ze dne 22. září 1932 tvrdila, že když P. ji požádal, by úvěr 25.000 Kč, jež chtěla poskytnout manželům L., zvýšila o 10.000 Kč, jež sám manželům L. zapůjčil, a aby také tuto částku zajistila ve svůj prospěch na nemovitosti manželů L., obě strany se dohodly, že pohledávka 10.000 Kč bude považována jako zápůjčka poskytnutá žalovanou. Tímto přednesem uplatnila žalovaná, že jí P. pohledávku 10.000 Kč postoupil. Touto otázkou se však nižší soudy nezabývaly, první soud patrně proto, že měl žalobní nárok z jiného důvodu za neopodstatněný, odvolací soud proto, že žalovaná prý netvrdila, že pohledávka 10.000 Kč byla jí P-em postoupena a že manželé L. platili žalované jen úroky z 25.000 Kč a z dalších 10.000 Kč úroky vůbec neplatili. Ale důvody, z nichž se odvolací soud nezabýval blíže s otázkou, zda došlo k postupu tvrzenému žalovanou záložnou, neobstojí. Otázka tato je pro rozhodnutí sporu důležitá, neboť nelze pochybovati o tom, že žalovaná, kdyby byla nabyta pohledávky V. P. postupem, mohla si dáti zřídit od manželů L. s plným právním účinkem dlužní úpis a zástavní právo pro postoupenou pohledávku a že by pak byla i oprávněna, aby tuto pohledávku likvidovala při rozvrhu nejvyššího podání na zastavenou nemovitost. Na tom by nezměnila nic ani okolnost, že v dlužním úpise jest snad udána jako důvod dluhu zápůjčka, neboť postupem by se nebylo změnilo nic na důvodu pohledávky 10.000 Kč, kterou měl P. nesporně ze zápůjčky. Nezáleželo by ani na tom, že šlo o pouhý postup k inkasu. Podstata postupu k inkasu spočívá v tom, že postupník jest podle interní úmluvy s postupitelem povinen, by tomuto případné plnění dlužníkovu na postoupenou pohledávku vydal, po případě by mu postoupenou pohledávku zpět postoupil, když o to žádá. Jde tu jen o obligační nárok postupitelův proti postupníkovi, jenž sice působí, že se postoupená pohledávka považuje nadále za majetek postupitelův, ale jen v poměru mezi postupitelem a postupníkem. V poměru proti postoupenému dlužníku jest postoupená pohledávka pohledávkou postupníkovou a má postupník veškerá práva, která přísluší věřiteli, tedy i právo, aby si pro postoupenou pohledávku, jsou-li tu pro to předpoklady, dal zřídit zástavní právo, a by pak zajištěnou pohledávku při případném rozvrhu výtěžku za zastavenou věc likvidoval. Okolnost, že se postup stal jen k inkasu, má jen význam, že se zřízení zástavního práva a jeho realizace postupníkem děje na účet postupitelův, podobně jak také komisionář a speditér zajišťuje a vymáhá pohledávku vlastním jménem na účet komitentův. V tom se právě liší postup k inkasu od pouhého zmocnění k inkasu. Zmocněnec k inkasu není věřitelem inkasované pohledávky a nevykonává věřitelská

práva vlastním jménem, nýbrž jménem zmocnitelovým. Může ovšem pro inkasovanou pohledávku dáti zřídit zástavní právo, ale jen pro zmocnitele; dal-li by si je zřídit pro sebe, byť i za souhlasu zmocnitelova, šlo by o právní jednání neplatné a bezúčinné, ježto zástavní právo může pro svou akcesorní povahu býti zřízeno jen věřiteli zajišťované pohledávky, jímž zmocněnec k inkasu není. Dovolatelka v dovolání sice tvrdí, že byla P-em zmocněna k inkasu pohledávky 10.000 Kč, ale setrvává zároveň při tom, že přešla práva příslušející P-ovi jako věřiteli za souhlasu zúčastněných stran na dovolatelku. Z toho jest zřejmo (§ 266 c. ř. s.), že měla na mysli jen vnitřní poměr mezi ní a P-em, na němž rozhodnutí sporu nezávisí. Toto závisí jen na tom, jak se věc měla na venek, zda podle vůle stran žalovaná záložna na venek měla býti majitelkou pohledávky P-ovy či jen zmocněnkyní k inkasu, a když strany vůbec neměly na mysli takové právní jednání, nýbrž jen jednotnou zá půjčku poskytnutou žalovanou záložnou, zda šlo o pouhé rezervování částky 10.000 Kč ke krytí dluhu manželů L-ových u P-a, či o převzetí tohoto dluhu žalovanou záložnou. Tyto otázky nebyly dosud vyjasněny, a nelze proto na základě dosavadního řízení spolehlivě posouditi, zda žalovaná byla oprávněna likvidovati při rozvrhovém roku v rámci svého zástavního práva za 35.000 Kč i částku 10.000 Kč.

Čís. 14537.

Postup pohledávky bance s příkazem, by banka připsala postoupenou částku k dobru jiné firmě za účelem krytí úvěru jí poskytnutého, opravňuje banku brániti se námitkami podle § 37 ex. ř. proti exekuci zabavením postoupené jí pohledávky.

(Rozh. ze dne 14. září 1935, Rv II 481/35.)

Žalobkyně (banka) tvrdí, že firma M. a spol. postoupila jí svou pohledávku proti okresnímu soudu v M. O. s tím, aby ji připsala k dobru firmě Hugo H. V účtu ze dne 27. září 1933, vystaveném firmou M. a spol. okresnímu úřadu v M. O., bylo výslovně podotknuto, že má býti placeno přiloženou složenkou poštovní spořitelny na účet žalující banky. Tato postoupená pohledávka byla žalovanou stranou dne 18. října 1933 zabavena a přikázána jí k vybrání. Exekuce ta je však nepřípustná, poněvadž pohledávka přešla již před zabavením do vlastnictví žalobkyně. **P r v ý s o u d** zamítl žalobu na nepřípustnost exekuce. **O d v o l a c í s o u d** uznal podle žaloby. **D ů v o d y:** Procesní soud zamítl žalobu proto, že pohledávka zabavená byla žalující straně postoupena pouze k inkasu, neboť obnos měl býti připsán k dobru firmě M. H. Úsudek tento není však správný. Podle nesporného obsahu dopisu ze dne 27. září 1933 postoupila firma M. a spol. účet okresního úřadu v M. O. žalující bance do vlastnictví k úhradě svého nedoplatku u firmy H. s příkazem, aby došlý obnos připsala firmě H. k dobru. Z poslednějšího příkazu nelze však ještě souditi, že se jednalo o cessi k inkasu, ježto je ne-